

WAT – WYDZIAŁ ELEKTRONIKI
INSTYTUT SYSTEMÓW ELEKTRONICZNYCH

Przedmiot: **CZUJNIKI I PRZETWORNIKI**
Ćwiczenie nr 5
PROTOKÓŁ / SPRAWOZDANIE

Temat: Przetworniki piezoelektryczne
/POMIARY DRGAŃ/

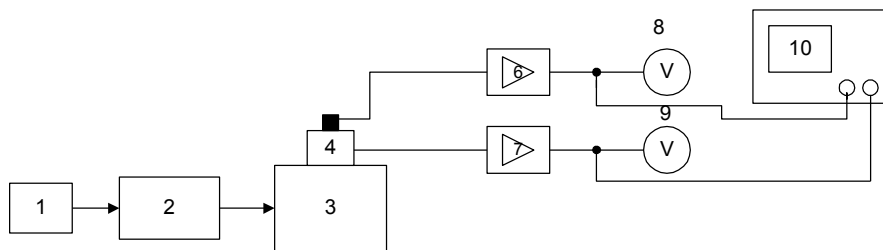
Grupa: ..... 1. .... 2. .... 3. .... 4.	Data wykonania ćwiczenia: .....
	Data oddania sprawozdania: .....
	Ocena: .....
	Prowadzący: .....

Uwagi prowadzącego ćwiczenie:

Cel ćwiczenia:

Celem ćwiczenia jest zapoznanie ze specyfiką wykonywania pomiarów drgań, wykorzystywanym do tego celu oprzyrządowaniem pomiarowym oraz procedurami sprawdzeń przetworników piezoelektrycznych.

1. WPROWADZENIE

Układ pomiarowy wykorzystywany w ćwiczeniu: 1 – generator, 2 – wzmacniacz mocy, 3 – wzbudnik drgań, 4 – akcelerometr kontrolny, 5 – akcelerometr badany, 6 i 7 – wzmacniacze pomiarowe, 8 i 9 – woltomierze, 10 – oscyloskop dwukanałowy.

Podstawy teoretyczne wyznaczania czułości znamionowej

Metoda 1. Czułość znamionową badanego przetwornika z *wyjściem ładunkowym* wyznaczyć można poddając go wspólnie z przetwornikiem kontrolnym jednakowemu przyspieszeniu a . Zachodzi wówczas:

$$a = \frac{q_k}{S_k} = \frac{q_b}{S_b}, \quad (1)$$

gdzie: S_k, S_b – czułości przetwornika kontrolnego i badanego,
 q_k, q_b – ładunki wygenerowane przez przetworniki.

Wartość ładunków q_k i q_b wyznaczyć można korzystając z zależności:

$$q = \frac{S_{kal} \cdot U_{wy}}{K}, \quad (2)$$

gdzie: U_{wy} – napięcie na wejściu wzmacniacza współpracującego z przetwornikiem,
 S_{kal} – czułość znamionowa przetwornika, odczytana ze świadectwa kalibracji i deklarowana w menu „**TransducerSet-up**” wzmacniacza „NEXUS”,
 K – wzmacnienie w [V/ms⁻²].

Ustalając $S_{k_{kal}} = S_{b_{kal}} = S_k$ otrzymuje się, że:

$$S_b = S_k \cdot \frac{U_{wyb}}{U_{wyk}} \cdot \frac{K_k}{K_b}, \quad (3)$$

gdzie K_k, K_b – wzmacnienia w torach przetwornika kontrolnego i badanego.

Czułość znamionową dla przetworników z *wyjściem napięciowym* wyznaczyć można w oparciu o zależność:

$$S_b = \frac{U}{a}, \quad (4)$$

gdzie: U – napięcie wyjściowe przedwzmacniacza przetwornika badanego,
 a – wartość przyspieszenia.

Metoda 2. Drugim prostszym, choć mniej dokładnym sposobem wyznaczania czułości znamionowej, jest sprowadzenie wskazania woltomierza przyłączonego do toru badanego – za pomocą deklarowanej we wzmacniaczu czułości przetwornika badanego – do wartości odczytanej w torze kontrolnym i przez to bezpośrednie określenie poszukiwanej czułości. Przed przystąpieniem do tej czynności należy jednak ustalić wartość przyspieszenia drgań.

2. BADANIE WPŁYWU DŁUGOŚCI PRZEWODU ŁĄCZĄCEGO NA CZUŁOŚĆ AKCELEROMETRU (METODA 2)

Warunki pomiaru:

- częstotliwość drgań **159.2Hz**,
- przyspieszenie **20ms⁻²**,
- nastawy filtrów wzmacniacza „NEXUS” **f_d=10Hz, f_g=1 kHz**.

Tabela 1a

akcelerometr z wyjściem ładunkowym (KB-10) + wzmacniacz napięcia (V)			
L[m]	1	2	3
S _b [mV/ms ⁻²]			

Uwaga: akcelerometr KB-10 montować na akcelerometrze 8305 za pomocą wosku.

Tabela 1b

akcelerometr z wyjściem ładunkowym (4375) + wzmacniacz ładunku (▲)			
L[m]	1	2	3
S _b [pC/ms ⁻²]			

Uwaga: akcelerometr 4375 montować na akcelerometrze 8305 za pomocą śruby.

Tabela 1c

akcelerometr z wyjściem napięciowym (4508) + wzmacniacz napięcia – technologia DeltaTron ® (Δ)			
L[m]	1	2	3
S _b [mV/ms ⁻²]			

Uwaga: akcelerometr 4508 montować na akcelerometrze 8305 za pomocą wosku.

3. BADANIE WŁASNOŚCI UNIGAIN® (METODA 1)

Warunki pomiaru dla charakterystyk częstotliwościowych:

- przyspieszenie **10ms⁻²**,
- nastawy filtrów wzmacniacza „NEXUS” **f_d=10Hz, f_g=22 kHz**

Tabela 2a – charakterystyki częstotliwościowe przy czułości znamionowej S_n = ...

f [kHz]	0.1	0.25	0.5	0.75	1	2.5	5	7.5	10
Akcelerometr 4375 nr.....									
U _k [V]									
U _b [V]									
K _k [mV/ms ⁻²]									
K _b [mV/ms ⁻²]									
S _{b1} [pC/ms ⁻²]									

f [kHz]	0.1	0.25	0.5	0.75	1	2.5	5	7.5	10
Akcelerometr 4375 nr.....									
U_k [V]									
U_b [V]									
K_k [mV/ms ⁻²]									
K_b [mV/ms ⁻²]									
S_{b2} [pC/ms ⁻²]									
Δf [%]									

Definicje:

- *charakterystyka częstotliwościowa* przetwornika jest to zależność wyznaczonej czułości przetwornika od częstotliwości sygnału wejściowego przy stałej wartości tego sygnału,
- *błąd względny charakterystyki częstotliwościowej* przetwornika jest to różnica między czułością wyznaczoną dla wybranej częstotliwości sygnału wejściowego a czułością znamionową w stosunku do tej czułości znamionowej,

Polecenie

- wyznaczyć S_{b1} i S_{b2} zgodnie z (3) i narysować charakterystyki częstotliwościowe obu akcelerometrów przy założeniu, że czułość akcelerometru kontrolnego 8305 wynosi 0,126pC/ms⁻²,
- narysować charakterystyki błędu względnej charakterystyki,
- wyznaczyć odchyłki Δf :

$$\Delta f = \frac{S_{b1} - S_{b2}}{S_{b1}} \cdot 100\%$$

i wykreślić je w funkcji częstotliwości,

- wyciągnąć i zapisać wnioski.

Warunki pomiaru dla charakterystyk przetwarzania:

- częstotliwość drgań **159.2Hz**,
- nastawy filtrów wzmacniacza „NEXUS” $f_d=10\text{Hz}$, $f_g=1\text{kHz}$

Tabela 2b – charakterystyki przetwarzania przy czułości znamionowej $S_n = \dots\dots\dots$

a [ms ⁻²]	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28
Akcelerometr 4375 nr.....										
U_k [V]										
U_b [V]										
K_k [mV/ms ⁻²]										
K_b [mV/ms ⁻²]										
S_{b1} [pC/ms ⁻²]										

a [ms^{-2}]	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28
Akcelerometr 4375 nr.....										
U_k [V]										
U_b [V]										
K_k [mV/ ms^{-2}]										
K_b [mV/ ms^{-2}]										
S_{b2} [pC/ ms^{-2}]										
Δp [%]										

Definicje:

- *charakterystyka przetwarzania* przetwornika jest to zależność wyznaczonej czułości przetwornika od wartości sygnału wejściowego przy stałej częstotliwości tego sygnału,
- *błąd względny charakterystyki przetwarzania* jest to różnica między czułością wyznaczoną dla wybranej wartości sygnału wejściowego a czułością znamionową w stosunku do tej czułości znamionowej.

Polecenie

- wyznaczyć S_{b1} i S_{b2} zgodnie z (3) i narysować charakterystyki przetwarzania obu akcelerometrów przy założeniu, że czułość akcelerometru kontrolnego 8305 wynosi $0,126\text{pC}/\text{ms}^{-2}$,
- narysować charakterystyki błędu względnego charakterystyki,
- wyznaczyć odchyłki Δp :

$$\Delta p = \frac{S_{b1} - S_{b2}}{S_{b1}} \cdot 100\%$$

i wykreślić je w funkcji przyspieszenia,

- zapisać wnioski.

4. BADANIE WPŁYWU SPOSOBU MOCOWANIA AKCELEROMETRU NA CHARAKTERYSTYKĘ CZĘSTOTLIWOŚCIOWĄ (METODA 1)

Wykorzystując zależność (3) wyznaczyć charakterystyki częstotliwościowe akcelerometru 4375 przy mocowaniu do akcelerometru kontrolnego za pomocą wosku i za pomocą magnesu. Wynik zapisać w tabelach 3a i 3b.

Przyjąć następujące warunki pomiarów:

- przyspieszenie 10ms^{-2} ,
- nastawy filtrów wzmacniacza „NEXUS”: $f_d=10\text{Hz}$, $f_g=22\text{kHz}$
- czułość znamionowa z karty katalogowej $S_n = \dots\dots\dots$

Wskazówka

Celem ułatwienia obliczeń czułości zapewnić stałe wzmocnienia $K_b=K_k=10\text{mV/ms}^{-2}$. Należy wówczas utrzymywać $U_k \cong 100\text{mV}$.

Tabela 3b – mocowanie za pomocą magnesu

f [kHz]	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
U_k [V]										
U_b [V]										
S_b [pC/ms ⁻²]										
S_b / S_n [dB]										

Tabela 3a – mocowanie za pomocą wosku

f [kHz]	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
U_k [V]										
U_b [V]										
S_b [pC/ms ⁻²]										
S_b / S_n [dB]										

Polecenie:

- wyznaczyć S_b zgodnie z (3),
- wyznaczyć stosunek S_b/S_n [dB], gdzie S_n jest czułością znamionową i wykreślić jego zależność od częstotliwości,
- zapisać wnioski.